

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету
від 02.09.2021 р., протокол №01

Латинська мова

(назва освітнього компоненту)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки	бакалавра
	(назва ступеня вищої освіти)
спеціальності	035 Філологія
	(шифр і назва спеціальності)
спеціалізації	035.041 германські мови та літератури (переклад включно),
	(шифр і назва спеціалізації)
	перша – англійська

освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури
(назва освітньо-професійної програми)
(переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)»

Бердянськ, 2021

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Оксана КАЛІБЕРДА, доцентка кафедри іноземних мов і методики викладання кандидатка філологічних наук, доцентка

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету 17.06.2021 р., протокол №10.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Латинська мова» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська.

Предметом навчальної дисципліни є фонетичні, лексичні, граматичні та синтаксичні особливості латинської мови.

Міждисциплінарні зв'язки: курс закладає основи для вивчення, теоретичної фонетики англійської мови, теоретичної граматики англійської мови, історії англійської мови, лексикології англійської мови, стилістики англійської мови, теорії та практики перекладу з англійської мови.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Латинська мова» є формування знань у здобувачів вищої освіти про основи фонетичної, морфологічної, лексичної та синтаксичної структури латинської мови; навчання розуміння латинської мови для читання; усвідомлення впливу латинської мови на сучасні європейські мови, особливо в контексті утворення інтернаціональної лексики та наукової термінології, зокрема філологічної; а також застосування отриманих знань та навичок у подальшій викладацькій або перекладацькій професійній діяльності.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни «Латинська мова» є схарактеризувати фонетичну систему латинської мови; ознайомити з морфологічною структурою латинської мови; розглянути особливості лексичної системи латинської мови; сформулювати уявлення про синтаксичну структуру латинської мови; систематизувати відомості про вплив латинської мови на фонетику, морфологію та лексику сучасних європейських мов; виробити свідоме розуміння семантики наукової термінології, зокрема філологічної; розвинути навички читання та розуміння латинських текстів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей та продемонструвати результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. СК 02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.	ПРН 08. Знати й розуміти систему мови, що вивчається, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС / 90 годин.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Фонетика. Історична довідка про латинську мову. Латинський алфавіт. Голосні й дифтонги. Приголосні. Сполучення приголосних. Поділ на склади. Довгота та короткість складу. Правила постановки наголосу. Правила позиційної довготи. Позиційна короткість.

Тема 2. Іменник. Загальні відомості. Типи відмін. Іменник (*Nomen substantivum*). Роди (*Genera*). Числа (*Numeri*). Відмінки (*Casus*). Форми запису іменників у словнику. Перша відміна іменників (*Declinatio prima*). Словотвір. Відмінювання дієслова *esse* (бути) в теперішньому часі. *Genetivus possessives* (позначення володіння, належності). *Dativus commōdi et incommōdi* (вигоди або невигоди).

Тема 3. Дієслово (*Verbum*). Загальні відомості. Граматичні категорії латинського дієслова: особи (*Personae*), числа (*Numeri*), часи (*Tempora*), способи (*Modi*), стани (*Genēra*), неозначена форма (*Infinitivus*), дієприкметник (*Participium*), віддієслівний іменник (герундій) (*Gerundium*), віддієслівний прикметник (герундив) (*Gerundivum*), віддієслівний іменник середнього роду (супіnum) (*Supinum*). Дієвідміни. Форми запису дієслів у словнику. Наказовий спосіб (*Modus imperativus*). Наказовий спосіб теперішнього часу (*Imperativus praesentis activi*). Наказовий спосіб майбутнього часу (*Imperativus futuri*). Синтаксичні функції інфінітива.

Тема 4. Теперішній час дійсного способу активного стану (*Praesens indicativi activi*). Утворення теперішнього часу дійсного способу активного стану. Особові закінчення дієслів. Синтаксис простого речення. Головні члени речення. Порядок слів.

Тема 5. Друга відміна іменників (*Declinatio secunda*). Особливості відмінювання іменників другої відміни. *Genetivus subiectivus et obiectivus* (суб'єкта та об'єкта). Словотвір.

Тема 6. Прикметники I та II відміни. Особливості відмінювання іменників I та II відміни. Займенникові прикметники. Присвійні займенники. *Dativus finalis* (мети). *Dativus duplex* (подвійний). Словотвір.

Тема 7. Особові займенники (*Pronomina personalia*). Особові займенники (*Pronomina personalia*). Зворотний займенник (*Pronomen reflexivum*). Вказівний займенник. *Genetivus qualitatis* (якості). *Dativus possessivus* (належності).

Тема 8. Теперішній час дійсного способу пасивного стану (*Praesens indicative passivi*). Особливості утворення теперішнього часу дійсного способу пасивного стану. Інфінітив теперішнього часу пасивного стану (*Infinitivus praesentis passivi*). Синтаксис пасивної конструкції.

Тема 9. Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного стану (*Imperfectum indicative active et passivi*). Особливості утворення минулого часу недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного стану. Майбутній час дійсного способу активного і пасивного стану (*Futurum I indicativi activi et passivi*).

Тема 10. Прийменники (*Praepositiones*). Прийменники. Вживання прийменників. Дієслова, складені з *esse* (*Sum et composita*). *Ablativus modi* (способу дії). *Ablativus temporis* (часу).

Тема 11. Третя відміна іменників (*Declinatio tertia*). Відмінювання іменників третьої відміни. Найуживаніші родові закінчення іменників III відміни в *Nominativus singularis*. Приголосний тип III відміни (*Classis consonans*). *Ablativus separationis* (відокремлення). *Ablativus loci* (місця).

Тема 12. Голосний тип III відміни (*Classis vicalis*). Відмінювання іменників III відміни голосного типу. Мішаний тип III відміни (*Classis mixta*). Особливості відмінювання деяких іменників III відміни. *Dativus finalis* (мети). *Dativus duplex* (подвійний).

Тема 13. Прикметники III відміни. Відмінювання прикметників III відміни. Діеприкметник теперішнього часу активного стану (*Participium praesentis activi*). *Ablativus causae* (причини). *Ablativus qualitatis* (якості).

Тема 14. Прислівник (*Adverbium*). Категорії прислівників. Способи утворення прислівників. Ступені порівняння прикметників і прислівників. *Genetivus partitivus*. Суплетивні ступені порівняння прикметників. Суплетивні ступені порівняння прислівників.

Тема 15. Основні форми дієслова. Чотири основні форми дієслова. Основні види перфекта. Минулий час доконаного виду дійсного способу активного стану (*Perfectum indicativi activi*).

3. Рекомендована література

Основна

1. Сафроняк О., Волощук В., Волощук М. Латинська мова: підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. 2015. 457 с.
2. Світлична Є. І., Толок І. О. Латинська мова. Київ: ООО «Видавництво «Центр навчальної літератури»». 2019. 440 с.

Додаткова

3. Вацеба О. А., Олійник Л. Р. *Lectura Latina*. Львів, 2008. 200 с.
4. Калиберда О. А. *Lingua Latina*. Практикум по латинському языку для студентов юридического факультета заочного отделения. Бердянск: Издательство Академии управления и информационных технологий «АРИУ», 2007. 60 с.
5. Литвинов В. Д., Скорина Р. П. Латинська мова: підручник. Київ: Вища школа, 1990. 247 с.
6. Литвинов В. Д. Латинсько-український словник. Київ: Наука, 1998. 712 с.
7. Мудрість народна – мудрість міжнародна: прислів'я, приказки, крилаті вислови та мовні звороти дев'ятьма мовами. Жовківський А. М., Жовківська Г. А., Макар Ю. І., Попеску І. В., Сафроняк О. В., Сулим В. Т., Фурдас М. Г. Чернівці: Рута, 2004. 256 с.
8. Оленич Р. М., Оленич І. Р., Чернюх Б. В. Латинська мова: навч. посіб. Львів: Світ. 2008. 472 с.
9. Сердюк А. М. Латинська мова. Збірник контрольно-тренувальних вправ, тестових завдань та контрольних робіт. Навчальний посібник. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд». 2008. 140 с.
10. Смольська Л. Ю. Латинська мова та основи медичної термінології. Київ: Видавництво «Медицина». 2019. 472 с.
11. Цимбалюк Ю. В. Латинські прислів'я та приказки. Київ: Вища школа. 1990. 436 с.
12. Яковенко Н. М., Миронова В. М. Латинська мова: підручник. Київ: Знання, 2005. 541 с.

Інформаційні ресурси

13. Бібліотека БДПУ. URL: www.bdpu.org/library
14. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
15. Безкоштовний перекладач з латинської на українську онлайн. URL: <https://www.m-translate.com.ua/perekladach/latin/la-uk>
16. Beginning Latin: Grammar. URL: <http://www.usu.edu/markdamen/Latin1000/>
17. Cambridge Latin Course. URL: <https://www.na5.cambridgescp.com/>
18. English-Latin dictionary. URL: <https://www.online-latin-dictionary.com/>
19. Internet Polyglot. URL: <https://www.internetpolyglot.com/russian/lessons-ln-ru>
20. Learn Latin. URL: <https://www.dicts.info/?learn=Latin>

4. Методи навчання: практичні заняття, тренувальні вправи. Практичні заняття з вправами на розвиток навичок читання, перекладу, письма, на яких матеріал пояснюється і обговорюється, домашні завдання. Самостійна робота: домашні завдання.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

6. Система оцінювання.

Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)